

Ympäristökertomus vuodelta 2023

Kaupunginhallitus 25.03.2024 § 98
2141/11.00.01/2023

Valmistelijat / lisätiedot:
ympäristöasiantuntija Minna Julia Kokkonen
puh. 044 718 2148
minna.julia.kokkonen(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

kaupunginjohtaja Soile Lahti

Kaupunginhallitus merkitsee ympäristökertomuksen vuodelta 2023 tiedoksi ja saattaa sen edelleen tiedoksi kaupunginvaltuustolle.

Päätös

Merkitään, että ympäristöjohtaja Tanja Ahonen oli läsnä pykälässä esittelemässä asiaa ja hän poistui kokouksesta ennen pykälän päätöskäsittelyä.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.

Selostus

Ympäristökertomuksessa 2023 on tietoa Kuopion ympäristön tilasta ja ympäristönsuojelutyöstä, jota kaupunki on tehnyt vuonna 2023. Ympäristökertomus auttaa myös ymmärtämään ympäristöasioiden merkittävyyttä.

Kuopion kaupungin tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 80 % vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta ja olla hiilineutraali vuonna 2030. Hiilineutraalius tarkoittaa sitä, että kaupungin toiminta tuottaa kasvihuonekaasupäästöjä ilmakehään vain sen verran kuin se pystyy niitä ilmakehästä sitomaan. Kuopion asukaskohtaiset kasvihuonekaasupäästöt (pl. teollisuus) ovat pienentyneet 50 %.

Kaupunki käynnisti Suunnitelmallisen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savon (SISU) -hankkeen vuosille 2023–2025, jossa kaupunki toimii päätoteuttajana. Hankkeessa on mukana 15 kuntaa ja hankkeessa työskentelee 5,5 ilmastokoordinaattoria. Ilmastokoordinaattorit tukevat kuntien ilmastotoimenpiteiden toteuttamista ja ohjaavat vähähiilisiin hankintoihin.

Kasvihuonekaasupäästöistä suurin päästölähde on tieliikenne, jonka osuus kokonaispäästöistä oli 26 %. Joukkoliikenteen kalustosta noin 80 % oli EU:n direktiivin määrittelemiä puhtaita ajoneuvoja. Joukkoliikenteen matkustajamäärä vuonna 2023 oli 8,4 miljoonaa. Matkustajamäärä on noussut noin miljoonalla verrattuna koronavuosia edeltävään ennätykseen.

Ilmanlaatuun vaikuttavat eniten tieliikenteen päästöt (ml. katupöly) ja paikoin pientaloalueilla puun pienpoltto. Kuopio on mukana erilaisissa ilmanlaatu parantavissa hankkeissa, joissa tutkitaan keinoja katupölyn torjuntaan ja puun pienpoltton ilmanlaatuvaikutuksia. Kuopiossa tieliikenteen melualueilla asuu noin 33 000 asukasta ja raideliikenteen melualueilla noin 900 asukasta.

Kiertotalouden ja resurssiviisauden edelläkävijäkuntaverkoston jäsenenä Kuopio on sitoutunut vähentämään kotitalousjätteen määrää ja nostamaan sen kierrätysasteen 65 % tasoon vuoteen 2030 mennessä. Kuopiossa kotitalouksien

tuottaman jätteen määrä on vuosien 2016–2021 aikana säilynyt lähes samalla tasolla. Vuonna 2021 kotitalouksien jätteen määrä oli asukasta kohti 263 kg. Kierrätetyn eli materiaalina hyödynnetyn jätteen osuus oli 47 % vuonna 2021, kierrättämätön kotitalousjäte on hyödynnetty energiana. Jätepoliittisen ohjelman valmistumisella vauhditetaan kiertotalouden tavoitteisiin pääsemistä, ohjelma on 15 kunnan yhteinen.

Kuopion luonto on rikas ja monipuolinen, mikä luo hyvät lähtökohdat, mutta myös vastuun luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen. Kaupungin teettämien luontoselvitysten avulla kerätään tietoa eri lajiryhmistä ja luontotyypeistä kaavoituksen tarpeita varten sekä kartutetaan tietämystä luonnonsuojelualueiden ja muiden luonnon kannalta arvokkaiden kohteiden lajistosta. Luontoselvityksistä ja -kartoituksista on kerrottu liitteenä olevassa Ympäristökertomuksessa tarkemmin. Vuoden 2023 luontoretkien teemana oli monimuotoinen lähiluonto. Retkille ja luonnonhoitotalkoisiin osallistui noin 550 henkeä. Vieraslajien torjunnassa kokeiltiin uutta pelillistämissovellusta, joka aktivoi kuntalaisia torjuntatalkoisiin.

Kuopion alueella sijaitsevien suurten järvien ekologinen tila on suurimmaksi osaksi hyvä. Pienvesistä heikoimmassa tilassa ovat pienet matalat lammet. Pohjavesien tila Kuopion alueella on pääosin hyvä. Riskikohteita ovat Harjamäki-Käärmelahti, Nilsin kirkonkylä ja Laatanlampi.

Lämmityskauden 2022-2023 energiakriisin vuoksi kaupunki toteutti tehostettuja energiansäästötoimia. Toimien ansiosta yhdeksän kuukauden ajanjaksolla 12/2022–8/2023 saatiin säästettyä yhteensä noin 10,6 miljoonaa kilowattituntia sähköä ja lämpöä. Rahassa mitattuna säästöt olivat noin miljoona euroa. Kaupungin palvelualueiden ja tytäryhtiöiden toteuttamia energiansäästötoimia ja niiden tuomia säästöjä raportoidaan jatkossa vuosittain keväisin.

Vuonna 2023 Kuopiossa käytettiin uusiutuvia energiavaroja sähkön- ja lämmöntuotantoon yhteensä noin 1 133 GWh Kuopion Energian ja Savon Voiman tuotantolaitoksissa. Tämä on noin 75 % koko energiantuotannosta.

Kuopion kaupungin omissa kiinteistöissä kulutettiin lämpöenergiaa yhteensä noin 79 GWh (uusiutuvien osuus noin 96 %) ja sähkön kulutus oli vastaavasti 34 GWh (uusiutuvia 100 %). Aurinkoenergian hyödyntäminen kasvoi vuonna 2023 niin kaupungin omissa kohteissa kuin yksityis- ja yrityskohteissa. Kaupungin kiinteistöissä otettiin käyttöön yksi uusi aurinkovoimala vuoden 2023 aikana. Yhteensä kaupungin kohteissa aurinkosähköä tuotettiin noin 200 MWh.

Isoja ympäristövahinkoja ei vuonna 2023 tapahtunut. Tulevien vuosien suuria ympäristöhaasteita ovat edelleen luonnon monimuotoisuuden varmistaminen kaupungin metsä-, suo- ja vesialueilla, kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, erityisesti tieliikenteen osalta sekä riittävästi hiilinieluista huolehtiminen. Lähivuosina tarvitaan yhä enemmän toimia ilmastonmuutokseen varautumiseksi ja sopeutumiseksi. Ympäristöhaasteet on otettu huomioon uudessa luonnon monimuotoisuusohjelmassa ja päivitettävässä resurssiviisausohjelmassa. Vuoden 2024 aikana ajankohtaista on näiden ohjelmien hyväksyminen, toteutuksen aloittaminen ja viestintä.

